

Propozycje współpracy Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim z 1. Grupą Poszukiwawczo-Ratowniczą w Świdwinie, możliwości wykorzystania śmigłowców ratowniczych ASAR we wspólnych działaniach

Streszczenie

Poniższa publikacja jest wstępną analizą możliwości współpracy pomiędzy jednostkami wojskowymi ASAR i Państwową Strażą Pożarną (dalej PSP) w działaniach ratowniczych. Powstała ona w oparciu o analizę możliwości wykorzystania wsparcia powietrznego dla działań ratowników – strażaków. Zostały w niej zawarte fundamenty, na których powinno opierać się szkolenie obu formacji do uzyskania płynnej, proceduralnej współpracy. Jest ona zwiększeniem możliwości operacyjnych PSP w działaniach zagrożenia stanami kryzysowymi, działaniami poszukiwawczymi. Pozwala na rozwinięcie współpracy międzyresortowej już na szczeblu województwa lubuskiego.

Słowa kluczowe: ASAR, współpraca ratowników wysokościowych, wsparcie powietrzne w działaniach ratowniczych, współpraca GPR a PSP, poszukiwanie i rozpoznanie, szkolenie grup wysokościowych straży pożarnej, sytuacje kryzysowe, wsparcie śmigłowców ratowniczych

Poniższe opracowanie jest wstępną analizą możliwości wykorzystania wojskowych śmigłowców ASAR przez jednostki ratownicze PSP. Analiza ta została wykonana we współpracy z Komendą Wojewódzką PSP w Gorzowie Wielkopolskim, z uwzględnieniem możliwości operacyjnych wojskowych śmigłowców ASAR (Lotnicza Służba Poszukiwania i Ratownictwa –ang. *Aeronautical Search and Rescue*), będących na wyposażeniu 1. Grupy Poszukiwawczo-Ratowniczej w Świdwinie (dalej 1. GPR). Na początku 2016 roku rozpoczęto opracowywanie harmonogramu współpracy, w którym uwzględniono pierwsze wspólne praktyczne ćwiczenie obu formacji ratowniczych. Było to możliwe dzięki podpisaniu porozumienia pomiędzy Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej a Dowódcą Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych w dniu 25 maja 2015 roku, dotyczącego zapewnienia skutecznego współdziałania przy realizacji ustawowych zadań, w szczególności dotyczących ratowania życia

1 Email: ciechom.piotr@gmail.com.

i zdrowia ludzi, mienia i środowiska, zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków oraz akcji poszukiwawczych. Jest to jeden z filarów bezpieczeństwa narodowego w dziedzinie prowadzenia działań ratowniczych w czasie pokoju oraz działań militarnych. Wykorzystanie potencjału sprzętowego i ludzkiego różnych formacji cywilnych i wojskowych wykonujących podobne zadania pozwala na nabycie i uzupełnienie wiedzy teoretycznej i praktycznej przez żołnierzy i strażaków. Umożliwi to wspólne wspieranie się w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych w czasie pokoju oraz wsparcie potencjału wojskowego w czasie wojny. Proceduralne wykorzystanie statków powietrznych na bazie porozumień międzyresortowych pozwoli na szybsze uruchomienie wsparcia powietrznego, dotarcie do poszkodowanych, poszukiwanie ich oraz transport w bezpieczny rejon. Pomaga to także wprowadzić oszczędności finansowe. Nie ma konieczności utrzymywania przez każdy z resortów podobnego wyposażenia i związanych z tym dodatkowych zasobów ludzkich.

Rosnąca liczba interwencji realizowanych przez różne służby ratownicze na terenie kraju i złożoność tych działań wymuszają poszerzenie współpracy pomiędzy wydzielonymi jednostkami Sił Zbrojnych RP, posiadającymi specjalistyczne wyposażenie ratownicze w śmigłowcach typu W-3WA SAR z potencjałem PSP. Nawiązanie współpracy i wypracowanie zasad wzajemnego współdziałania w akcjach ratowniczych pozwoli na optymalne wykorzystanie istniejących zasobów ludzkich i technicznych. W związku z dużym procentem zalesienia województwa lubuskiego i związanym z tym zagrożeniem pożarowym, rozwiniętymi szlakami komunikacyjnymi, zasadnym jest nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy 1. GPR ze Świdwina i Państwową Strażą Pożarną województwa lubuskiego. PSP posiada grupy wysokościowe ratowników, które na obecnym etapie szkolenia nie są w pełni wykorzystane i wyszkolone w działaniach wsparcia powietrznego ze względu na brak statków powietrznych do ich desantowania. Dostępność śmigłowców służyłaby podtrzymywaniu zdolności nabytych przez ratowników-strażaków w trakcie szkolenia oraz wspólnego działania z załogami jednostek ASAR. Obecnie Siły Zbrojne RP posiadają wystarczający potencjał lotniczy do wsparcia działań ratowniczych prowadzonych przez straż pożarną. Ich wyposażenie jest na tyle nowoczesne, że wszelkie akcje przy użyciu śmigłowców można prowadzić zarówno w dzień, jak i w nocy. Wypracowano wstępne założenia i zasady współdziałania obu formacji oraz omówiono założenia do procedur ratowniczych. Omówiono optymalne wykorzystanie sił i środków 1. GPR Świdwin i pododdziałów PSP województwa lubuskiego, celem wsparcia działań ratowniczych w obszarze odpowiedzialności 1. GPR. Proponowany zakres współpracy obejmuje cztery poziomy:

Pierwszy poziom to wymiana doświadczenia oraz wiedzy ekspertów wojskowych i straży pożarnej w różnych dziedzinach ratownictwa. Realizacja wspólnych szkoleń specjalistycznych. Wymiana informacji na poziomie prowadzonych działań ratowniczych. Zapoznanie z technikami ratownictwa, potencjałem, możliwościami, systemem łączności oraz możliwościami jego ujednolicenia, celem określenia zakresu jej stosowania. Zapoznanie ze specyfiką terenu województwa lubuskiego, zapoznanie dowódcy 1. GPR z wydzielonymi i przygotowanymi przez PSP lądowiskami, możliwościami logistycznymi

zabezpieczenia śmigłowców w przypadku ich wykorzystywania oraz planowanie corocznych wspólnych ćwiczeń zgrywających. Wykrywanie, rozpoznawanie oraz monitorowanie zaistniałych zagrożeń na terenie obszaru chronionego w ramach możliwości podjęcia wspólnych działań.

Drugi poziom to przeszkolenie funkcjonariuszy PSP oraz druhów Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu województwa lubuskiego do wytypowania, przygotowania i zabezpieczenia miejsca lądowania śmigłowca w warunkach dnia i w nocy oraz lądowania w trudnym terenie (określenie terenu i ocena jego zdadności do lądowania pod kątem wielkości lądowiska i parametrów podłoża), oznakowanie lądowiska, przygotowanie strefy do ewakuacji poszkodowanych, pomoc w ewakuacji poszkodowanych, poprzez ich załadunek na pokład śmigłowca (technika podchodzenia do śmigłowca w przypadku pracujących silników). Zapoznanie ratowników PSP i Ochotniczej Straży Pożarnej z szybką i bezpieczną ewakuacją załogi i poszkodowanych z pokładu śmigłowca w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Trzeci poziom to wspólne szkolenia ratowników PSP oraz 1. GPR, wymiana doświadczeń, wspólne działanie na terenie dotkniętym zdarzeniem (np. powódź, zdarzenia komunikacyjne o dużej skali i z dużą ilością ofiar, katastrofy samolotów, wielkopowierzchniowe pożary stanowiące zagrożenie dla ludzi). Współdziałanie to obejmowałoby:

- wydzielenie ze składu PSP grupy wysokościowej, która przeszłaby badania medyczne uprawniające do wykonywania lotów na pokładzie śmigłowca jako ratownicy;
- przeszkolenie ratowników grupy wysokościowej PSP w wykorzystaniu technik linowych do poziomu II według programu szkolenia przewidzianego dla ratowników wojskowych, co umożliwiłoby ich desantowanie za pomocą technik linowych z pokładu śmigłowca na teren trudno dostępny;
- wspólne wykonywanie zadań ratowniczych ratowników wojskowych i PSP (wykonywanie niektórych ćwiczeń z zakresu ratownictwa, np. asekuracja noszy z ziemi); pozwoli to na skrócenie czasu obecności śmigłowca w terenie działania i ewakuacji poszkodowanych z rejonu zagrożonego;
- podtrzymywanie ciągłej zdolności do wykonywania lotów na pokładzie śmigłowca przez ratowników PSP, poprzez wykonywanie w ciągu roku określonej ilości zadań w powietrzu z zakresu ratownictwa; praktyczne wspólne szkolenie, które byłoby uwzględnione w planie szkolenia jednostki wojskowej i PSP;
- szybki transport ratowników wodnych i wysokościowych wraz ze sprzętem w miejsce działań niedostępne dla pojazdów kołowych.

Czwarty poziom obejmowałoby: wykorzystanie śmigłowca w zadaniach poszukiwania osób zaginionych, zarówno w dzień, jak i w nocy, z wykorzystaniem jego środków technicznych (kamery SAFIRE III, reflektora poszukiwawczego); Zintegrowanie poszukiwania naziemnego z lotniczym, wypracowanie wspólnych procedur naprowadzania na poszkodowanych z ziemi przez ratowników PSP;

Naprowadzanie z powietrza ratowników-strażaków w przypadku katastrof, osób zaginionych.

Wzajemna współpraca wojskowych i strażackich grup ratowniczych przynosi korzyści dla obu formacji, zarówno w czasie pokoju, jak i w czasie wojny.

Korzyści płynące dla wojska to:

- wymiana doświadczeń pomiędzy ratownikami PSP i ratownikami wojskowymi, wzajemne uzupełnianie wiedzy, w przypadku działań ratowniczych prowadzonych przez śmigłowce grup poszukiwawczo-ratowniczych – wsparcie przez ratowników straży pożarnej na podstawie istniejących już procedur i szkolenia;
- skrócenie czasu akcji ratowniczej z użyciem śmigłowca, poprzez zabezpieczenia uszkodzonych z ziemi przez ratowników PSP;
- skrócenie czasu działań poszukiwawczych, poprzez wspólne proceduralne współdziałanie obu formacji z ziemi i powietrza;
- w ramach współdziałania z PSP, zwiększenie umiejętności załóg śmigłowców ratowniczych o działanie realne, co jest najlepszą formą szkolenia i nabywania doświadczenia;
- sprawdzenie śmigłowców i ich wyposażenia w działaniu operacyjnym, co może przełożyć się na weryfikację niektórych elementów wyposażenia ratowniczego oraz ich przydatności;
- wsparcie przez ratowników wysokościowych PSP działań prowadzonych przez śmigłowce wojskowe (znajomość sprzętu i procedur desantowania,

obsługiwanie sprzętu przez ratowników PSP)– jest to dodatkowy przeszkolony potencjał ludzki, który stanowiłby uzupełnienie ratowników wojskowych w przypadku działań militarnych.

Korzyści ze współpracy dla Państwowej Straży Pożarnej:

- wymiana doświadczeń pomiędzy ratownikami PSP i ratownikami wojskowymi;
- zabezpieczenie ratowników wysokościowych PSP przez śmigłowce wojskowe;
- podtrzymywanie zdolności praktycznych do wykonywania działań wysokościowych z pokładu śmigłowca;
- w przypadku działań ratowniczych prowadzonych przez PSP–skrócenie czasu decyzji o wykorzystaniu śmigłowca wojskowego, które wspiera straż pożarną, poprzez możliwość szybkiego dostarczenia sprzętu i ratowników w teren trudno dostępny;
- skrócenie czasu działań poszukiwawczych, poprzez wspólne proceduralne współdziałanie obu formacji z ziemi i powietrza;
- rozpoznanie z powietrza pozwala na szybkie dostarczenie informacji na temat skali zagrożenia lub zniszczeń, co przełożyłoby się na określone wydzielenie sił i środków przez PSP.

Pierwsze wspólne ćwiczenia w 2016 roku w prowadzeniu akcji ratowniczej z wykorzystaniem śmigłowca ASAR na terenie województwa lubuskiego pozwolą zweryfikować wstępne założenia współpracy, wskazać płaszczyzny dalszego wspólnego szkolenia i rozwoju specjalistów. Pozwolą także na pierwsze sprawdzenie zabezpieczenia logistycznego, wzajemnego wsparcia, środków łączności i koordynacji działań. Rozwój współpracy pomiędzy 1. GPR a Lubuską Komendą Wojewódzką PSP może być załączkiem szerszego współdziałania wojskowych jednostek ratowniczych i PSP w skali kraju.